KUTSESTANDARD

Noorem-viipekeeletõlk, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Noorem-viipekeeletõlgi kutsestandard on tööturu nõudmistele vastavate koolituskavade ja õppeprogrammide koostamise ning kompetentsuse hindamise alus.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Noorem-viipekeeletõlk, tase 5	5

A-osa
KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Viipekeeletõlgi töö on keele ja kultuuri vahendamine, kusjuures üheks töökeeleks on viipekeel ja üheks kultuuriks on kurtide kultuur. Viipekeeletõlk tagab mitmekeelses olukorras osalejatele keelelise võrdsuse ja kommunikatsiooni, kasutades selleks kliendile sobivat suhtlemissüsteemi. Viipekeeletõlk järgib oma töös viipekeeletõlgi kutse-eetika nõudeid (lisa nr 2). Noorem-viipekeeletõlgi töö põhisisuks on tõlkimine ühest viipekeelest (visuaal-motoorsest keelest) teise viipekeelde või suulisse (auditiiv-verbaalsesse) keelde ja vastupidi. Noorem-viipekeeletõlgi keelekombinatsioon koosneb vähemalt kahest aktiivsest töökeelest. Töötab iseseisvalt ja vastava koolituse läbimise korral võib juhendada viipekeeletõlgi eriala omandajat erialapraktikal.
A.2 Tööosad
Noorem-viipekeeletõlgi töö koosneb neljast osast. A.2.1 Tõlketöö korraldamine: 1. tellimuste vastuvõtmine; 2. tööaja planeerimine; 3. dokumentatsiooni vormistamine. A.2.2 Tõlkimiseks valmistumine: 1. sisuline ettevalmistus; 2. logistilis-tehniline ettevalmistus . A.2.3 Tõlkimine: 1. lähteteksti tajumine, mõistmine ja analüüsimine; 2. lähteteksti tõlkimine sihtkeelde. A.2.4 Arendustöö: 1. enesearendamine; 2. kutse arendamine.
A.3 Töö keskkond ja eripära
Kutse eeldab valmisolekut töötada kliendile sobival ajal, kohas ja tingimustes.
A.4 Töövahendid
Valged kindad ja tõlkesituatsioonile kohane riietus.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
Noorem-viipekeeletõlgil, kelle töökeelteks on ainult viipekeeled, peab olema normaalne nägemine ja defektideta käed; teiste töökeelte puhul ka normaalne kuulmine ja kõne ning selge diktsioon. Noorem-viipekeeletõlgilt eeldatakse empaatia-, kontsentratsiooni-, kohanemis- ja otsustusvõimet, loomingulisust ja pingetaluvust, emotsionaalset stabiilsust ning head suhtlemisoskust.
A.6 Kutsealane ettevalmistus
Vähemalt keskharidust ja viipekeeletõlgi erialast ettevalmistust. Viipekeeletõlgiks saab õppida kutse- või kõrgkoolis ja/või erialakursustel.
A.7 Enamlevinud ametinimetused
Viipekeeletõlk.

B-osa
KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Noorem-viipekeeletõlgi kutse moodustub neljast kohustuslikust kompetentsist. Kutse taotlemisel on nõutav kohustuslike kompetentside B.2.1 - B.2.4 ja B.2.5 – B.2.6 (läbivad kompetentsid) tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Tõlketöö korraldamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) võtab vastu tõlketellimuse ja selgitab välja selle täitmiseks kogu vajaliku eelinformatsiooni; 2) hindab eelinformatsiooni põhjal, kas tõlketellimust on võimalik täitmiseks vastu võtta; 3) lepib kliendiga kokku tõlketellimuse täitmise tingimustes ja hinnas; 4) hindab vaba aja olemasolu ning tõlketellimuse ettevalmistamiseks ja täitmiseks kuluvat aega; 5) otsustab tõlketellimuse vastuvõtmise ja planeerib selle täitmiseks vajaliku tegevuse; 6) vormistab tõlketellimuse vastuvõtmise, täitmise ja aruandlusega seonduvad dokumendid.	
Hindamismeetod(id): vestlus ja/või test ja/või praktiline ülesanne ja/või kombineeritud meetod.	
B.2.2 Tõlkimiseks valmistumine	**EKR tase 5**
Tegevusnäitajad: 1) kogub taustinformatsiooni ürituse, sellel osalejate ja korraldajate kohta, arvestades tõlkesituatsiooni eesmärki; 2) töötab läbi tõlkimiseks vajaliku temaatilise materjali, teemaga seotud sõna- ja viipevara, et tagada tõlke kvaliteet; 3) tutvub võimalusel ruumiga ja valib õige asukoha tõlkimiseks, arvestades tõlgi jaoks optimaalseid ergonoomilisi tõlketöö tingimusi; 4) tutvustab end klientidele ja lepib kokku koostööpõhimõtetes, arvestades kliendi vajadusi; 5) tagab tõlketööks vajalikud töövahendid ja informeerib sellest tellijat.	
Hindamismeetod(id): vestlus ja/või test ja/või praktiline ülesanne ja/või kombineeritud meetod.	
B.2.3 Tõlkimine	**EKR tase 5**
Tegevusnäitajad: 1) kuulab või vaatab ja analüüsib lähteteksti, pöörates tähelepanu selle põhisõnumile, stiilile ja registrile; 2) tõlgib sünkroon- ja/või järeltõlkes täpselt ja arusaadavalt, vahendades lähteteksti stiili ja registrit ning arvestades sihtgruppi; 3) järgib sihtkeele struktuuri ja reegleid ning tõlgib kuuldavalt ja/või nähtavalt;	

4) tõlgib suulises, kirjalikus ja viibeldud vormis, olmetõlke valdkonnas kõrgtasemel ja õpingutõlke valdkonnas kesktasemel; 5) osutab tõlketeenust otse-, kaug-, individuaal-, grupitõlke viisil.
Hindamismeetod(id): vestlus ja/või praktiline ülesanne ja/või praktilise töö jälgimine ja/või enese- ja juhtumianalüüs ja/või kombineeritud meetod.

B.2.4 Arendustöö	**EKR tase 5**
Tegevusnäitajad: 1) koostab plaani oma kutseoskuste ja teadmiste täiendamiseks, küsides selleks tagasisidet oma tõlketöö kohta, kontrollides ja analüüsides oma tõlketööd ning õppides kolleegidelt; 2) aitab kaasa tõlketöö tulemuslikkuse tõstmisele ja viipekeeletõlgi kutse arendamisele, tehes parendusettepanekuid valdkonna asjatundjatele.	
Hindamismeetod(id): vestlus ja/või eneseanalüüs ja/või essee.	
TEADMISED: 1) kurtuse olemus ja käsitlus ning kuulmisvõime puudumise mõju isiksuse arengule; 2) kuulmisabivahendid; 3) kurtide kogukond, ajalugu, kultuur; 4) kurtide haridus- ja keelepoliitika; 5) töökeelte teoreetilised alused; 6) tõlkimise teoreetilised alused; 7) tõlkekvaliteeti mõjutavad tegurid; 8) tõlkemeeskonna komplekteerimise ja hinnakujunduse põhimõtted; 9) viipekeeletõlgi kutse-eetika; 10) viipekeeletõlgi kutse kujunemine ja areng.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.5 Keeleoskus	**EKR tase 5**
Tegevusnäitajad: 1) valdab emakeelt tasemel C2; 2) valdab aktiivseid võõrkeeli tasemel B2.	
B.2.6 Koostööoskus	**EKR tase 5**
Tegevusnäitajad: 1) teeb tõlgi ülesannete täitmisel koostööd klientide, tõlkide ja teiste spetsialistidega.	
Hindamismeetod(id): läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentsidega integreeritult.	

C-osa
ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	04-09052013-8.1/4k

2. Kutsestandardi koostajad	Liivi Hollman, Tartu Ülikool Ülle Leis, Eesti Tõlkide ja Tõlkijate Liit Raili Loit, Tallinna Heleni Kool Harri Paabo, Viipekeeletõlkide OÜ Regina Paabo, Eesti Viipekeeletõlkide Ühing Tiit Papp, Eesti Kurtide Liit Jari Pärgma, Eesti Kurtide Noorte Organisatsioon Airi Püss, Eesti Kuulmispuudega Laste Vanemate Liit Ulvi Saks, Eesti Viipekeeletõlkide Ühing Helle Sass, Tartumaa Kurtide Ühing
3. Kutsestandardi kinnitaja	Teeninduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	11
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	09.05.2013
6. Kutsestandard kehtib kuni	25.04.2018
7. Kutsestandardi versiooni number	4
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2643 Tõlkijad, tõlgid ja keeleteadlased
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Sign language interpreter, level 5
C.3 Lisad	
Lisa 1 Viipekeeletõlgi kutsestandardis kasutatud terminite süsteem	
Lisa 2 Viipekeeletõlgi kutse-eetika nõuded	
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused	